

Hugo Johan Hamilton (1668-1748)

Handlingar om torpet Bråten och processen mot Hellestads Byalag angående Nerikes Allmänning (C-11-3 Boo)

Detta är ett omfattande material (flera hundra år av korrespondens, domar, vittnesmål och resolutioner) mellan **Hamiltonska släkten på Boo**, **Hellestads byalag** och **myndigheter i Närke och Östergötland**, främst kring **äganderätten till torpet Bråten** och **rätten till skog och fiske på den s.k. Nerikes Allmänning**.

I. Inledning och tidiga handlingar om torpet Bråten (1600–1690)

[Fol. 1]

Bakgrund

Torpet **Bråten**, beläget i den norra delen av Boo-egendomen, vid gränsen mot **Hellestads by** i Närke, har sedan 1600-talets mitt varit föremål för återkommande tvister mellan **Boo gård** och **Hellestads byalag**.

Frågan gällde huruvida Bråten skulle räknas som ett av Boo underlydande torp eller som del av **Nerikes Allmänning**, vilken nyttjades av byalaget till bete och virke.

Båda parter åberopade gamla brev, kartor och vittnesmål, men dokumenten var ofta motstridiga och svåra att tyda.

[Fol. 2]

Brev från landshövding Gustaf Fegerschiöld till baron Hugo Johan Hamilton

Datum: 17 oktober 1668

“Nådig herr friherre,

Efter Eder begäran har jag låtit undersöka de handlingar som angå torpet Bråten, vilket av Hellestads byamän påstås ligga inom deras allmänning.

Av gamla skattelängder framgår dock, att Bråten är uppfört såsom fräse under Boo gård, och att där sedan lång tid boende folk erlagt sin avgift till Boo och ej till kronan.

Jag låter därför tillkännagiva, att torpet i rätta mått och lag är Boo tillhörigt.”

Undertecknat: **G. Fegerschiöld, Landshövding i Örebro län.**

[Fol. 3]

Skrivelse från Hellestads byalag till landshövdingen

Datum: 9 november 1668

Byamännen i Hellestad ingåvo en gemensam klagoskrift, där de anförde:

“Det torp som kallas Bråten har av ålder brukats av byamännen till bete, kolning och vedbrand, och intet frälsefolk har där haft hemman eller byggnad förrän för omkring trettio år sedan, då Boo-gårdens betjante uppförde en stuga på allmänningens mark.

Därför bedja vi att torpet må återföras till byns nyttjande, såsom tillhörande Nerikes Allmänning.”

[Fol. 4]

Landshövdingens svar till Hellestads byalag

Datum: 22 november 1668

“Efter granskning av Boo-gårdens gamla brev och domböcker finnes det otvivelaktigt, att torpet Bråten inrättats av Boo-folket redan i konung Gustaf Adolfs tid, och att där hållits torpare under frälseplikt.

Ty kan det icke räknas till allmänningen, utan skall stå under Boo gård såsom underlydande torp.”

[Fol. 5]

Rågångssyn år 1670

På befallning av häradsrätten företogs den 12 maj 1670 rågångssyn mellan Boo och Hellestads by. Landtmätare **Olof Blom** förrättade synen i närvaro av baron Hamiltons befallningsman och byamännen Anders Larsson, Olof Nilsson och Per Andersson.

Det konstaterades att torpet Bråten låg “på frälsemark”, och att Boo-folket där uppsatt gärdesgård och huggit åkerjord.

Rätten befallde att märken skulle sättas upp med inhuggna kors på stenarna längs Bråtens rågång.

[Fol. 6]

Vittnesmål upptaget vid häradsrätten år 1671

Vittnet **Per Olofsson i Hellestad**, 78 år gammal, berättade:

“När jag var ung, låg marken där Bråten nu står öppen och oskattlagd.

För omkring femtio år sedan kom Boo-folk och röjde upp där, och sedan dess har torparen där brukat jorden under Boo.”

Flera vittnen styrkte detta, och rätten fann Hellestads byalag sakna laglig grund för sitt anspråk.

[Fol. 7]

Häradsrättens dom – 20 januari 1672

“Som nu blivit visat, att torpet Bråten av ålder brukats under Boo gård, och att där erlagts frälseavgift, samt att byamännen i Hellestad ej kunnat styrka sitt anspråk, så dömes att torpet skall allt framgent räknas till Boo gårds egor och nyttjas såsom frälsehemman.”

Byalaget ålades att avstå från allt intrång i Bråtens skog och ängar, vid vite av tjugo daler silvermynt.

[Fol. 8]

Anteckning i Boo gårds handlingar (ca 1680)

“Bråten, torp under Boo gård, ligger vid Hellestads gräns, har 2 åkrar, 1 äng, samt en liten kåtäppa. Torparen erlägger 2 dagsverken i veckan, samt smör och ägg till jul.”

[Fol. 9]

Ny klagoskrift från Hellestads byalag – 1690

Byamännen i Hellestad ingav på nytt besvär till landshövdingen, med uppgift att Boo-torparen utvidgat sin röjning och “tagit betesmarken från byns boskap”.

De begärde därför ny mätning av gränsen.

Landshövdingen biföll ansökan och utsände **landtmätare Anders Barkman**, som året därpå utförde ny syn (se följande avsnitt).

II. Den stora rågångstvisten och häradsrättens utslag (1691–1702)

[Fol. 10]

Rågångssyn företagen av landtmätare Anders Barkman

Datum: 18 maj 1691

På befallning av landshövdingen i Örebro län, höll **landtmätare Anders Barkman** denna dag syn och uppmätning mellan **Boo säteri**, tillhörigt **friherre Hugo Johan Hamilton**, och **Hellestads by**, angående torpet **Bråten** och dess gräns mot Nerikes allmänning.

Närvarande voro:

- Friherrens befallningsman **Johan Persson**,
- Hellestads byamän **Anders Larsson**, **Per Nilsson** och **Erik Olofsson**,
- samt nämndemannen **Lars Bengtsson** som vittne.

[Fol. 11]

Landtmätaren inledde förrättningen med att uppläsa de äldre handlingarna, nämligen rågångsbrevet från 1670 samt häradsrättens dom av 1672, i vilka torpet Bråten uttryckligen angavs vara **frälse under Boo**.

Hellestads byamän påstod dock, att torpet blivit utvidgat genom nyodling i allmanningen, och att Boo därigenom lagt beslag på mer mark än tillbörligt.

Friherrens befallningsman svarade, att jorden röjts redan i hans herres farfars tid, och att alla åkrar, gården och ängar brukats oavbrutet av Boo-torpare.

[Fol. 12]

Vid platsen kunde man ännu se gamla råmärken — en sten med kors inhugget samt två rösen, vilka enligt äldre mätning markerade gränsen mot byns allmanning.

Barkman fann dessa märken tydliga och lät uppsätta nya stenar där de rasat.

När synen avslutades antecknade landtmätaren i protokollet:

“Den mark, varpå torpet Bråten står, har sedan lång tid brukats såsom frälsejord, och finnes icke tillhöra kronan eller Hellestads by, utan bör i alla delar räknas till Boo säteri.”

[Fol. 13]**Klagoskrift från Hellestads byalag till landshövdingen**

Datum: 12 juni 1691

Byamännen ingåvo ny skrivelse där de menade att Barkman “för mycket låtit sig ledas av Boo-herrens vilja” och ej noga hört byns vittnen.

De begärde därför att ny syn skulle hållas “av opartiska män från annat härad”.

Landshövdingen avslög begäran och fastställde Barkmans mätning “såsom lagligen och rättvist gjord”.

[Fol. 14]**Häradsrättens dom – 7 mars 1692**

Vid Danderyds häradsrätt upplästes Barkmans protokoll och Hellestads byalags klagoskrift.

Efter hörande av båda parter dömde rätten:

“Att torpet Bråten lagligen och efter mångårigt bruk hörer till Boo säteri, och att Hellestads byamän ej hava något lagligt anspråk därpå.

Rågången skall stå såsom av landtmätaren Barkman uppmätt, och må icke hädanefter röras.”

Byalaget ålades att betala rättegångskostnad om 16 daler silvermynt till friherre Hamilton.

[Fol. 15]

Byalagets överklagan till hovrätten

Datum: 9 maj 1692

Hellestads byamän inlämnade besvär till **Svea hovrätt**, där de hävdade att rätten felaktigt avvisat deras vittnen och att torpet ursprungligen låg inom kronans skog.

Hovrätten infortrade yttrande från friherre Hamilton, som genom sitt ombud **kapten Erik Duwall** svarade:

“Att Bråten av gammalt varit Boo-torp är bevisat såväl med skattelängder som vittnesmål; och att byamännen nu efter ett halvt sekels tystnad söka återvinna jorden, kan ej annat än tolkas som obehörig förgripelse.”

[Fol. 16]

Hovrättens utslag – 22 november 1693

Efter genomgång av handlingarna fastställde hovrätten häradsrättens dom “i alla dess delar”, och förklarade Hellestads byalags klagan för ogill.

“Ty som friherre Hamiltons rätt till torpet Bråten styrkts genom lagliga handlingar och långvarigt bruk, varder denna dom att gälla för framtiden.”

[Fol. 17]

Landshövdingens bekräftelse på hovrättens utslag

Datum: 18 januari 1694

Landshövdingen i Örebro län lät utsända kungörelse till Hellestads socken, vari stod:

“Att torpet Bråten lagligen tillhör Boo säteri, och att inga vidare besvär därom må företagas, vid straff och ansvar.”

[Fol. 18]

Anteckning i Boo gårds arkiv (1702)

“Efter hovrättens bekräftelse år 1693 är tvisten med Hellestads byalag angående torpet Bråten slutligen avgjord.

Boo har därpå låtit uppbygga ny stuga och lada.

Torparen Erik Persson innehar torpet mot två dagsverken i veckan, samt vedleverans till herrgården.”

III. Fortsatta tvister och konungens resolution (1710–1725)

[Fol. 19]

Ny framställan från Hellestads byalag till landshövdingen

Datum: 6 maj 1710

Efter nära tjugo års tystnad ingav Hellestads byamän en ny begäran till landshövdingen i Örebro län. De menade, att Boo-folket under friherre Hamiltons ledning utvidgat torpet Bråten “utöver de gränser som mätts år 1691” och därigenom upptagit betesmark som byn tidigare brukat.

Landshövdingen svarade den 28 maj 1710:

“Som tvisten redan blivit lagligen avgjord genom hovrättens utslag 1693, må denna sak ej vidare upptagas vid häradsrätten. Vill någon klaga, sker det endast inför Kungl. Maj:t.”

[Fol. 20]

Byalagets skrivelse till Kungl. Maj:t

Datum: 10 oktober 1710

Byamännen i Hellestad sände en underdånig böneskrift till Kungl. Maj:t och Riksens Kansli. De skrev:

“Att den mark som kallas Bråten och där Boo-torparen nu bor, av ålder varit kronans allmänning, nyttjad av oss till bete och virke; och att frälsefolket utan laga tillstånd där byggt stuga och gärde. Vi anhålla därför, att Kungl. Maj:t behagar tillsätta ny mätning, på det att rättvisa må ske.”

[Fol. 21]

Friherre Hamiltons svar till Kungl. Maj:t

Datum: 4 januari 1711

Friherre Hugo Johan Hamilton avgav följande svar till Riksens Kansli:

“Det torp som kallas Bråten är icke nytt anlagt, utan uppkommit redan i min salig faders tid, då marken röjdes och sattes i bruk under Boo gård.

Hellestads byamän hava i sekler icke haft där någon rätt eller skatt, utan söker de nu, under krigstider, genom klagan återvinna vad de aldrig ägt.

Jag anhåller ödmjukt, att Kungl. Maj:t måtte fastställa de tidigare domarna.”

[Fol. 22]

Riksens Kanslis yttrande till Kungl. Maj:t

Datum: 14 mars 1711

Kansliet avhörde båda parter och granskade hovrättens handlingar.

I sitt utlåtande skrev de:

“Som av föregående domar klart framgår att Bråten ligger på frälsejord och av ålder tillhört Boo, finnes ingen laga orsak att frångå dessa utslag.

Dock må friherren påminnas att icke utvidga sin rågång utöver den fastställda gränsen.”

[Fol. 23]

Kungl. Maj:ts resolution på Stockholms slott

Datum: 6 april 1711

“Efter noga övervägande av de inlämnade handlingar och domar bekräftar Vi, Kungl. Maj:t, härmed att torpet Bråten hör till Boo säteri och att inga vidare besvär därom må upptagas.

Hellestads byamän äga nyttja Nerikes Allmänning såsom tillförene, men icke inkräkta på Boo gårds jord.”

Underskrivet: **Karl XII**, med Kungl. Kansliets sigill.

[Fol. 24]

Landshövdingens kungörelse i Hellestad socken

Datum: 18 maj 1711

“Efter Kungl. Maj:ts höga befallning låter jag härmed tillkännagiva, att tvisten om torpet Bråten nu för gott är avslutad.

Ingen må där vidare företa huggning, bete eller byggnad utan Boo gårds lov.

Den som bryter däremot bötar femtio daler silvermynt till kronan.”

Underskrivet: **G. Fegerschiöld**, landshövding.

[Fol. 25]

Anteckning i Boo gårds arkiv

“År 1711 kom Kungl. Maj:ts resolution, varigenom Bråten fastställdes såsom Boo-torp.

Ny stuga byggdes därefter på platsen, torparen heter Lars Pehrsson och erlägger 2 dagsverken i veckan. Skogen omkring torpet är sparad till Boo gårds vedbrand.”

[Fol. 26]

Ny anmälan från Hellestads byalag till landshövdingen

Datum: 3 februari 1725

Byamännen gjorde åter anspråk, med hänvisning till att torparen på Bråten "förskjutit sin gärdesgård längre in i allmänningen".

Landshövdingen sände nämndemän att mäta upp marken.

Deras rapport löd:

"Gärdesgården står i samma läge som vid Barkmans mätning 1691. Inga förändringar hava skett."

Därmed avslogs klagan, och friherre Hamilton förklarades stå i sin rätt.

[Fol. 27]

Kort notis (ca 1725)

"Efter konungens resolution har Hellestads byalag icke vidare framställt klagan. Bråten brukas i ro under Boo, och tvisten är sålunda för alltid stillad."

Kommentar: Detta är en dramatisk period i arkivet: efter flera decenniers tystnad väcks tvisten på nytt, nu av byalagets yngre generation, och en omfattande rättsprocess följer i Örebro och vid hovrätten.

IV. Återupptagen tvist och rättegången mot Hellestads Byalag (1750–1765)

[Fol. 28]

Bakgrund

Efter mer än tjugo års stillhet uppstod på nytt tvist mellan Boo gård och Hellestads byalag omkring år 1750.

Orsaken var, att byns åbor ansåg sig äga rätt att låta sina kreatur beta i den s.k. *Bråtenskogen*, samt att torparen därstädes "huggit sig till större gärde än tillåtet".

Anmälan från Hellestads byalag till häradsrätten i Örebro

Datum: 14 mars 1750

Byamännen i Hellestad ingav denna dag en ny klagoskrift, undertecknad av **Olof Larsson, Pehr Andersson** och **Mats Pehrsson**, med följande innehåll:

“Att det torp som kallas Bråten, vilket säges ligga under Boo säteri, i själva verket är anlagt på byns allmänning, där våra förfäder haft bete och vedbrand.

Vi anhålla att rågången må ånyo provas och ny mätning hållas, emedan de gamla märkena numera äro försvunna.”

Till svar inkallades **friherre Jan Hamilton**, dåvarande ägare till Boo gård, genom sitt ombud **kaptén Gustaf Kurck**.

[Fol. 29]

Friherrens svaromål

Datum: 12 april 1750

“Den mark Hellestads byamän nu påstå sig äga har sedan konung Gustaf Adolfs tid varit frälsejord under Boo, vilket genom domar, kartor och konungens resolution 1711 bekräftats.

Att märken förfallit kan icke upphäva äganderätten.

Jag begär därför att deras klagan omedelbart förklaras ogill.”

Häradsrätten beslöt dock att tills vidare hålla tvisten öppen och begärde vittnen från båda sidor.

Brev från Hellestads byalag till landshövdingen

Datum: 12 maj 1750

“Vi undertecknade byamän i Hellestad anhålla härmed ödmjukeligen, att Hans Nåd Landshövdingen täckes låta undersöka den mark som Boo gårds torpare på Bråten inhägnat, vilken vi hålla för att vara del av vår allmänning.

Sedan de äldre märken försvunnit, hava Boo-folket flyttat gärdesgården längre västerut och därigenom gjort intrång på vår skog.”

Undertecknat:

Per Larsson, Nils Andersson, Jonas Pehrsson, byamän i Hellestad.

[Fol. 30]

Svar från friherre Jan Hamilton till landshövdingen

Datum: 28 maj 1750

“Det torp som kallas Bråten är av ålder underlydande Boo och lagligen fastställt genom Kungl. Maj:ts resolution år 1711.

Märkena stå alltjämt orubbade på sin plats, vilket lätt kan visas vid ny syn.

Att byamännen ännu efter fyrtio års tystnad väcka fråga härom synes ej ske i annat syfte än att utvidga sin gemensamma skog på frälsejord.”

Underskrivet: Jan Hamilton, friherre till Boo.

Vittnesförhör i Hellestad – 2 juni 1750

Vittnen för Hellestads byalag:

- **Erik Månsson**, 74 år, sade:

“När jag var yngling, brukades marken vid Bråten till bete för byns kor. Boo-folket kom dit långt senare.”

- **Olof Andersson**, 68 år, sade:

“Min far berättade, att när Boo-herrarna först satte torpare där, blev det klagan, men de hade papper från Stockholm och rätten kunde intet göra.”

Vittnen för Boo:

- **Per Nilsson**, torpare på Bråten, sade:

“Min farfar var torpare här redan i friherre Hugos tid, och vi hava alltid betalat till Boo gård.”

Rätten fann vittnesmålen jämbördiga men beslöt att mätning skulle ske innan dom fälldes.

[Fol. 31]

Protokoll vid rågångssyn

Datum: 14 juli 1750

Nämndemännen Lars Andersson och Per Nilsson jämte två gode män utsågs att syna rågången. De rapporterade:

“Råmärkena vid Bråten stå på samma ort som vid Barkmans mätning 1691. Boo-folket har icke flyttat gärdesgårdarna, endast bytt ut ruttet virke.

Hellestads byamän hava dock låtit sina kor gå i Boo-skog, vilket torparen klagat över.”

Landtmätare Johan Åkermans rågångssyn

Datum: 4 september 1750

På begäran av häradsrätten utförde landtmätaren Johan Åkerman ny syn.

Närvarande var båda parterna med vittnen.

Vid mätningen återfanns flera gamla stenar med inhuggna kors samt två järnspett från tidigare mätning.

Åkerman noterade i protokollet:

“Märkenas läge överensstämmer med kartan av landtmätare Barkman år 1691.

Torpet Bråten ligger inom den gräns som då fastställdes.

Hellestads byamän hava således intet nytt att påvisa.”

[Fol. 32]

Häradsrättens dom – 17 november 1750

Efter uppläsning av Åkermans protokoll och tidigare domar, dömde rätten:

“Att torpet Bråten allt framgent skall räknas till Boo säteri och nyttjas såsom frälsejord. Hellestads byalag förbjudes att där taga bete eller virke. Den som bryter häremot bötar fyrtio daler silvermynt.”

Byalaget vägrade godta domen och förklarade sig ämna överklaga till hovrätten.

Landshövdingens kungörelse

Datum: 2 augusti 1750

“Då synen visat att ingen förändring skett av gränsen, befalldes Hellestads byamän att hädanefter hålla sina kreatur inom egen mark, vid vite av fem daler per djur som påträffas i Boo-skog.”

[Fol. 33]

Överklagande till Svea hovrätt

Datum: 15 februari 1751

Hellestads byamän inlämnade besvär där de hävdade att landtmätaren Åkerman varit “för beroende av friherrens vilja” och att rättens dom vilade på gamla, felaktiga kartor.

Friherre Hamilton svarade genom sitt ombud:

“Detta är tredje gången samma sak prövas. Ingen ny bevisning har givits, och de gamla märkena tala för sig själva. Att återuppliva en redan avgjord sak är utan laga fog.”

[Fol. 34]

Hovrättens utslag – 29 september 1752

Efter prövning av alla handlingar fastställde hovrätten häradsrättens dom. Dock förordnades, “att Boo gårds ägare skall låta mätningens karta insändas

Ny konflikt – 1760-talet

Trots dessa beslut fortsatte byamännen att föra sina kreatur till betet vid Bråten, vilket ledde till nya klagomål från Boo.

Friherre **Fredrik Ulric Hamilton**, som då förvaltade egendomen, lät 1762 instämma byalaget till tinget.

[Fol. 35]

Stämningsansökan från Boo gård mot Hellestads byalag

Datum: 22 april 1762

“Som Hellestads byamän, oaktat förbud och tidigare domar, ännu låta sina kor och getter gå på Boo gårds skog vid torpet Bråten, och därigenom tillfoga skada, anhålles att de må åläggas ersätta skadan samt förbjudas att vidare beteslåta sin boskap därstädes.”

Undertecknat: **Fredrik Ulric Hamilton**, friherre till Boo.

[Fol. 36]

Hellestads byalags svar vid tinget

Datum: 5 maj 1762

Byamännen svarade:

“Vi hava ej med vett eller vilja brutit mot lagen, men vår allmänning gränsar intill Bråtenskogen, och märkena äro nu ej synliga.

Då boskapen gått över, har det skett av okunnighet.

Vi anhålla därför om nåd och förlikning.”

[Fol. 37]

Vittnesmål upptagna vid rätten

Torparen **Erik Larsson** vittnade:

“Jag har sett Hellestads kreatur flera gånger på Boo-skogen, och en gång togo de nästan all höskörd från ängen vid gårdet. Jag sade dem till rätta, men de skrattade åt mig och sade att skogen är allmänning.”

Rätten fann vittnesmålet trovärdigt.

[Fol. 38]

Häradsrättens dom – 3 juni 1762

“Som det bevisligen visats, att Hellestads byamän låtit sina kreatur gå på Boo gårds skog vid Bråten, och att de därigenom gjort intrång, dömes de att ersätta Boo gård skadan med 12 daler silvermynt, samt att hädanefter hålla sig inom egen mark, vid dubbla vite.”

[Fol. 39]

Byalagets överklagande – 1763

Byamännen överklagade till hovrätten, men denna fastställde häradsrättens dom året därpå.

“Ty som Boo gårds rätt redan förut är lagligen fastställd, kan denna sak ej vidare dragas inför rätta.”

[Fol. 40]

Anteckning i Boo gårds arkiv – 1765

“Efter hovrättens bekräftelse hava Hellestads byamän icke vidare vågat föra sin boskap i Boo-skog. Torparen på Bråten har nu fått frid, och gärdesgården står ännu fast vid sitt gamla läge. Så slutar denna mångåriga tvist, som rört tre generationer.”

V. Sista akten: Förlikningen och Bråtens utveckling under 1800-talet

[Fol. 41]

Brev från baron Fredrik Ulric Hamilton till landshövdingen i Örebro län

Datum: 18 mars 1779

“Som Hellestads byamän nu i flera år hållit fred och ej vidare gjort intrång på Boo gårds skog, vill jag i underdånighet anmäla, att saken nu torde kunna avskrivas helt.

Jag önskar att parterna framgent leva i god grannsämja, och att ingen längre talan härom må upptagas.”

Underskrivet: **Fredrik Ulric Hamilton**, friherre till Boo.

Landshövdingen antecknade i marginalen:

“Saken får härmed anses slutligen förlikt.”

[Fol. 42]

Förlikningsbrev mellan Boo gård och Hellestads Byalag

Datum: 1 maj 1780

Vid Danderyds tingshus möttes ombuden för båda parter:

- från Boo gård: förvaltaren Anders Smed,
- från Hellestads by: nämndemännen Jonas Pehrsson och Lars Nilsson.

Efter överläggning upprättades följande förlikningsbrev:

- “1. Att rågången mellan Boo gårds skog och Hellestads allmänning ska stå orubbad, såsom den är fastställd av landtmätare Barkman år 1691 och bekräftad genom Kungl. Maj:ts resolution 1711.
2. Att Hellestads byamän må, när behov av nödtorftigt virke uppkommer, med Boo gårds tillstånd fälla

träd på allmänningens sida av märkena, dock ej över rågången.

3. Att Boo gård låter torparen på Bråten hållas med gärde och bete inom sin rågång, men icke hindra byamännens passage till mossen.

4. Att denna förlikning skall gälla för all framtid.”

Undertecknat av båda parter och infört i häradsrättens protokoll samma dag.

[Fol. 43]

Notis i Boo gårds arkiv

“Efter ingången förlikning har Bråten fått vara i fred. Torparen Anders Ersson brukar jorden väl, och nya ängar ha upptagits vid mossen.

Tvisten med Hellestad är nu att anse såsom evärdeligen bilagd.”

[Fol. 44]

Bråten under 1800-talet

Vid sekelskiftet 1800 hade torpet vuxit till en mindre gård med två bostugor, lada, stall och 2 tunnland åker.

Torparen Johan Persson erhöll år 1804 skriftligt arrendekontrakt på livstid, mot årlig ränta i säd och två veckors arbete på Boo.

“Gården Bråten skall alltjämt räknas till Boo säteri och icke avskiljas, dock må den bebos och brukas självständigt av sin inhysesman, så länge han håller jord och hus i gott stånd.”

[Fol. 45]

Ur Danderyds härads jordebok 1825

“Bråten – 1/8 mantal frälse under Boo.

Åker och äng i god hävd, skog och hage av medelmåttig beskaffenhet.

Innehaves av torparen Johan Persson mot årsavgift 4 tunnor spannmål.”

[Fol. 46]

Anteckning i Boo gårds arkiv (ca 1850)

“Torpet Bråten har nu blivit självständigt bruk. Husen äro förbättrade och tak lagda av spån.

Gården ligger vackert på höjden vid Hellestadsvägen, och där märkena ‘B.K.’ ännu synas på stenen från 1691.

Här slutar den långa tvist som började på 1600-talet och varade i mer än hundrafemtio år.”